

Stanowisko Komitetu Nauk Teologicznych PAN w sprawie proponowanych zapisów Ustawy o zmianie Ustawy o Polskiej Akademii Nauk dotyczących komitetów naukowych PAN

Przedmiot stanowiska: Nowe brzmienie artykułu 35 ust. 1 w przekazanym 17 lipca br. do konsultacji publicznej projekcie Ustawy o Polskiej Akademii Nauk.

Komitet Nauk Teologicznych PAN wyraża sprzeciw wobec proponowanego nowego brzmienia art. 35 ust. 1 ustawy: „W skład komitetu naukowego wchodzi członkowie krajowi i członkowie akademii młodych uczonych, stosownie do dyscyplin naukowych albo artystycznych, które reprezentują zgodnie z oświadczeniami złożonymi na podstawie art. 343 ust. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, oraz osoby wybrane przez instytucje przedstawicielskie środowiska szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 329 ust. 1 pkt 1, 2, i 6 tej ustawy”.

Zapis ten stoi w jawnej sprzeczności z art. 33 tej samej ustawy, który stanowi: „Komitet naukowy jest samorządną reprezentacją dyscypliny naukowej albo pokrewnych dyscyplin naukowych albo dyscypliny artystycznej albo dyscyplin artystycznych służącą integrowaniu naukowców z całego kraju”.

Fundamentem samorządności komitetów naukowych PAN jest wyłanianie ich członków w drodze powszechnych wyborów w ramach dyscyplin naukowych. Jest to procedura na wskroś demokratyczna, dzięki której członkami tych gremiów były i są osoby o najwyższym autorytecie naukowym i etycznym. Jest zdumiewające, że w zaproponowanym brzmieniu artykułu 35 ust. 1 ustawy taka demokratyczna reprezentacja środowisk naukowych zupełnie jest pominięta. Skutkiem przyjęcia tego zapisu byłaby faktyczna likwidacja komitetów naukowych PAN i powołanie w ich miejsce (pod tą samą nazwą) podmiotów o zupełnie innej naturze. Oznaczałoby to zerwanie z ponad 70-letnią tradycją i stworzenie „nie-samorządnych” jednostek. Rodzi to zagrożenie jeszcze większego uzależnienia nauki od świata polityki.

Skłonni bylibyśmy sądzić, że nieuwzględnienie w proponowanym zapisie art. 35 ustawy członków komitetów pochodzących z demokratycznych wyborów jest zwykłym przeoczeniem. Nasze wątpliwości rozwiewa jednak art. 19 ust 1 przepisów przejściowych tej samej ustawy (s. 22): „W terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy zostaną powołane komitety naukowe PAN w składzie określonym w art. 35 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”. Jasno stąd zatem wynika, że intencją ustawodawcy jest zlikwidowanie obecnych ukonstytuowanych w drodze powszechnych demokratycznych wyborów komitetów naukowych PAN i powołanie w ich miejsce jednostek opartych na składzie personalnym niepochodzącym z demokratycznych wyborów.

Dlatego też wyrażamy sprzeciw wobec proponowanych zmian art. 35 ust. 1 i postulujemy zachowanie obecnego zapisu ustawy o PAN z 30 kwietnia 2010 r.: „W skład komitetu naukowego wchodzi członkowie krajowi Akademii zgodnie z ich specjalnością naukową oraz osoby wybrane przez właściwe środowisko naukowe”.

Warszawa, 3 września 2024 r.

W imieniu Komitetu Nauk Teologicznych PAN

ks. prof. dr hab. Janusz Kręciłło MS
Przewodniczący